

Lalele pentru Teatrul „Bulandra“

Ploaia ne-a primit pe aeroportul din Amsterdam și tot ploaia ne-a condus înapoi pînă la Bruxelles. Ploaia care face să crească lalelele de toate culorile și mișcă aripile străvechilor mori semănate printre canale, cu funcție de decor. Pentru că toată această uluitoare țară e un spectacol — rezultat al întâlnirii dintre om și natură. Nu mai e cazul să insist aici asupra copleșitorului sentiment pe care-l lasă modul în care pămîntul a fost smuls mării; un alt obicei e însă cu totul spectacular — casele nu au perdele. Nici una! Pe sute și sute de kilometri, strada îți oferă o reprezentație magnifică. Pareă un „diavol șchiop“ ar fi ridicat o cortină și ca la teatru privești viața oamenilor între lări și penaji olandezi. Din liceu îmi era încă proaspătă în amintire celebra carte a lui Sadoveanu despre „Țara lalelelor“ (dar și a lui „Philipps“ — astăzi) și cu emoție așteptam să-i răsfoiesc paginile „pe viu“.

Cei 52 de călători din România, sosiți aici nu cu scop turistic, ci artistic, am avut cu toții aceeași firească emoție iscată de întrebară: „ce poate spune unui olandez, un spectacol în limba română?“ Întrebarea avea să fie dezlegată chiar în seara primului spectacol la Aarnhem. O defecțiune tehnică a aparatului de traducere simultană, a făcut necesară traducerea textului la difuzor, în sală. Liviu Ciulei a repetat pînă cînd primul spectator a intrat pe ușă. Apoi... Pe scenă se spunea o replică și actorii așteptau apoi ca ea să fie tradusă, compunîndu-și o mișcare de pauze ce trebuiau justificate organic. Totuși, spectacolul — Leonce și Lena — nu a pierdut nimic din poezia sa inițială.

Am străbătut Olanda în lung și în lat de la Groningen la Maastrich, de la Haga și Rotterdam la Tilburg. Și dacă frecvența spectatorilor în uriașele săli (de capacitatea Sălii Palatului) nu a fost unanim îmbucurătoare, succesul de stimă artistică, de presă, a fost extraordinar. În foile gazetelor, superlativele se așterneau incandescente; s-au publicat mici studii despre arta regizorală a lui Ciulei, (nume foarte cunoscut aici), despre poezia și fantezia spectacolului său, ca și despre invenția comică și verba lui Lucian Pintilie. Din nou în primul plan: Toma Caragiu,

Marin Moraru, Ion Caramitru, Irina Petrescu. N-aș vrea să vă încarc atenția cu nume și citate din ziare. Dar, aprecierea unanimă a fost că teatrul „Bulandra“ este o excelentă trupă, omogenă stilistic, aptă de a susține „briliant“, un spectacol poetic sau unul comic, demonstrînd adevărata modernitate a unui teatru contemporan. A fost descoperit, cu această ocazie, în Olanda, teatrul lui Caragiale și a fost redescoperit Büchner. Să mai amintesc aici despre munca uriașă a corpului artistic și tehnic, despre întîlnirile cu cei mai proeminenți oameni de teatru olandezi, despre pasiunea și dăruirea doctorului Max Wegener, președintele I.T.I.-ului olandez și organizatorul turneului...

Întîlniri cu studenții din Groningen care studiază limba română cu un cunoscut filolog: prof. Nomen. Întîlnire cu un spectacol al lui Andrei Șerban și cunoscuta trupă, „La Mamma“: Medeea. Spectacolul se juca la Amsterdam într-o salîță de 150 de locuri, în limbile greacă și latină, cu accente și intonații muzicale, asemeni unei cantate, cu un colectiv modest și o excelentă protagonistă. Public: numeroși hippies. (La îngrămădeală, în vestiar, lui Dinu Săraru i s-a volatilizat o frumoasă și înflorată batistă asortată cu cravata.)

Da, Amsterdamul e centrul mondial al... hippies-mului. Drogeri. Noaptea, pe ușa cîte unui bar, ies împleticindu-se, țepeni, tineri cu ochi sticloși. Pe sub ferestrele teatrului — „Showburg-ul“ din Amsterdam — trece însă și o uriașă manifestație împotriva agresiunii americane din Vietnam. Imens spectacol de solidaritate umană. Sosete în Olanda conducerea televiziunii din Bavaria (München) pentru a discuta filmarea spectacolului Leonce și Lena. O telegramă urgentă invită la festivalul de la Florența spectacolul D-ale carnavalului.

Lalelele — imensele buchete de lalele căpătate la plecare și-au păstrat cupele intacte cîteva zile și la București. În ziua sosirii, pe scena din Schitu Măgureanu s-a jucat O scri-soare pierdută. În cabină au apărut lalele.